

CARINE

1,60

PREGLED REALIZACIJE PREPORUKA BK

Preporuke:	Prvobitno date u BK:	Značajan napredak	Određeni napredak	Bez napretka
U cilju poboljšanja efikasnosti i transparentnosti carinjenja, Savet stranih investitora predlaže sledeća poboljšanja:				
Transparentno obavestiti zainteresovanu industriju o planiranoj liberalizaciji carinskih povlastica i osigurati saglasnost industrije najmanje 12 meseci pre početka preferencijala.	2018		√	
Predložimo sledeće izmene u vezi primene carinskih deklaracija: 1) datum izdavanja carinske fakture – preporučuje se da datum izdavanja carinske fakture bude konačan datum carinjenja robe, a ne datum prihvatanja deklaracije; 2) omogućiti korišćenje zajedničkog obezbeđenja sa smanjenim referentnim iznosom za više carinskih postupaka, kao i oslobađanje od obaveze davanja garancije, na način propisan za postupak tranzita.	2018		√	
Značajan broj zakonskih odredbi zahteva dodatno preciziranje kroz podzakonske akte, kao i usklađenost sa drugim relevantnim zakonima, kao što su: (1) usklađivanje carinskog postupka sa Zakonom o PDV-u, posebno u pogledu tretmana stranog pravnog lica u carinskom postupku; (2) za osnovne proizvode, smanjiti učestalost uzimanja uzoraka i prihvatiti analizu akreditovanih stranih labouratorija; (3) predložimo da mišljenja Uprave carina budu preciznija i detaljnija; (4) navesti postupak za određivanje i promenu carinske vrednosti u slučaju promene cene robe; (5) precizirati postupak sprovođenja privremenog izvoza u smislu da odobrenje carinskog organa nije neophodno i da se u praksi mogu primeniti postupci regularnog izvoza; (6) donošenje akta Uprave carina kojim bi bio objašnjen postupak utvrđivanja i izmene carinske vrednosti u slučaju primene transfernih cena; (7) osigurati punu primenljivost „novih“ pravila o poreklu u trgovini sa PAN-EU članicama; (8) poboljšati efikasnost izdavanja „BTI“ dokumenata.; (9) uvesti izuzeće od sprovođenja prekršajnog postupka za lica koje samo zahteva izmenu podataka o količini robe u carinskoj deklaraciji nakon okončanja postupka, a nakon utvrđivanja stvarne količine isporučene robe; (10) razmotriti uvođenje carinske olakšice za uvoz nove opreme koja se ne proizvodi u zemlji.	2021		√	
Povećati efikasnost na svim nivoima uprave: efikasno rešavanje zahteva koji su u administrativnom postupku; bolji onlajn informacioni sistem dostupan svim stranama uključenim u carinski proces; uvođenje pojednostavljene ispravke carinskog dokumenta na osnovu ispravke količine carinjene robe, unapređenje sistema analize rizika prema kojem bi se identifikovale vrste robe i/ili uvoznici za ubrzani ili pojednostavljeni postupak uvoza.	2018			√
Uskladiti Uredbu o carinskim postupcima i carinskim formalnostima sa Carinskim zakonom, na način da dodatne troškove labouratorijske analize ne snosi podnosilac zahteva za izdavanje obavezujućih obaveštenja i ukinuti naknadu za korišćenje carinskih terminala.	2019			√

STANJE

Opšta pravila i postupci koji se primenjuju na robu koja se unosi i iznosi iz carinskog područja Republike Srbije (kasnije RS) regulisana su Carinskim zakonom („Službeni glasnik Republike Srbije br. 95/2018, 91/2019, 144/2020, 118/2021, 138/2022) i ostalim podzakonskim aktima; Carinskom tarifom koja se jednom godišnje usklađuje sa Kombinoanom nomenklaturom Evropske unije; zatim međunarodnim sporazumima o slobodnoj trgovini potpisanim sa članicama sledećih sporazuma: CEFTA, EFTA, EU, Turska, Evroazijska ekonomska unija, Velika Britanija, Kina, Ujedinjeni Arapski Emirati/Egipat; kao i primenom različitih carinskih postupaka: NCTS, NCTS-P5, AEO, kao i ostali postupci regulisani Carinskim zakonom.

Kontinuirane izmene Carinskog zakona i podzakonskih akata u značajnoj meri olakšavaju i pojednostavljuju primenu carinskih procedura za pravna lica koja posluju na teritoriji RS. Međutim, veoma značajnu ulogu imaju međunarodni sporazumi o slobodnoj trgovini, budući da primena istih povećava konkurentnost proizvoda na regionalnom i međunarodnom tržištu.

Republika Srbija je prepoznala značaj širenja poslovne saradnje sa EU i tokom 2022. godine prihvatila i obezbedila efikasnu primenu prelaznih pravila o preferencijalnom poreklu robe, a od 2025. godine i usvojila nova pravila pod okriljem Regionalne konvencije o pan-evro-mediteranskim savezom (PEM Konvencija).

Sa ciljem unapređenja tehničke funkcionalnosti, podržavamo investiranje u projekat “Nacionalnog jednošalterskog sistema”, kojim će se povezati svi učesnici u spoljnotrgovinskom prometu, kako državni organi tako i poslovna zajednica i omogućiti bržu i efikasniju razmenu podataka i dokumenta. Projekat je inicijalno predstavljen 2020.godine, a završetak projekta je pomen i očekuje se 2027. godine.

Srbija se teritorijalno graniči sa državama članicama Evropske Unije („EU“), Crnom Gorom, Severnom Makedonijom i Bosnom i Hercegovinom i efikasan tranzit robe je veoma bitan faktor. Usporeni carinski procesi na graničnim prelazima, a naročito na graničnim prelazima sa EU jedno je od glavnih pitanja kojima se bavi Uprava carina i potrebna su konkretna i značajna unapređenja. Kao pozitivan primer navodimo inicijativu „Zeleni koridori“, kojom su uvedena konkretna operativna poboljšanja, kao na primer posebne trake za kamione kako bi se ubrzao protok robe i smanjilo

čekanje. Aktivni su na prelazima: Sremska Rača, Gostun, Merdare, Preševo, a proširenje se očekuje na Horgoš, Batrovci, Dimitrovgrad. Za cilj imaju brži prelazak za kamione sa robom, digitalizacija dokumentacije i smanjenje papirologije. Na Horgošu su izgrađene dve nove trake za kamione i parking sa senzorima, što je deo modernizacije u okviru „Zelenih koridora“. Ranije je postojao prioritetni prolaz za kamione sa voćem i povrćem, ali je Uprava carina obustavila tu praksu zbog zloupotreba (kamioni prijavljivali kvarljivu robu van sezone), ali svakako bi preporučili uvođenje ove pogodnosti naročito u letnjim mesecima.

POBOLJŠANJA

Identifikovani su sledeći pozitivni pomaci koji utiču na svakodnevno poslovanje pravnih lica:

- Dodatno usklađivanje sa regulativama EU i prihvatanje fleksibilnijih pravila o konceptu porekla robe između Srbije, CEFTA i PAN-EU članica.
- Sporazum o slobodnoj trgovini između Srbije i Kine stupio je na snagu u julu 2024. godine sa preferencijalnim stopama koji će imati pet godina sukcesivnog usklađivanja.
- Uprava carina planira uvođenje automatizovanih sistema za uvoz i izvoz uspostavljenjem institucionalnog okvira za sprovođenje “AIS/AES” zajedno sa EU. Očekuje se niz koristi od poslovanja bez papira, kao što su: smanjenje vremena i troškova potrebnih za obavljanje carinskih postupaka uvoza i izvoza, povećanje konkurentnosti naše privrede i zaštite građana kroz bolju kontrolu uvoza i izvoza, poboljšanje aspekata bezbednosti i sigurnosti, kao i efikasnije punjenje budžeta.
- Predložena je nova regulativa za Elektronski tovarni list (E-CMR), koja se očekuje da bude usklađena i da pozitivno utiče na sistem elektronskih faktura. Srbija kao potpisnica CMR konvencije, ima pravni osnov za uvođenjem, ali elektronski protokol (e-CMR) još nije u potpunosti implementiran u nacionalnom zakonodavstvu. Trenutno se nude digitalna rešenja (eCMR) od strane privatnih IT provajdera i špediterskih kompanija, ali njihova upotreba je dobrovoljna, ne zakonski obavezna. EU regulativa (eFTI): Od 2029. godine EU će zahtevati obavezno elektronsko dostavljanje transportnih podataka, što znači da će Srbija, kao kandidat za članstvo, morati da uskladi propise do tog roka.

PREOSTALI PROBLEMI

Generalni komentari Saveta

- I. Liberalizacija carinskih povlastica za uvoz značajno utiče na postojeće poslovanje pravnih lica u smislu planiranja i donošenja budućih poslovnih odluka. Da bi se osigurao kontinuitet poslovanja postojećih pravnih lica, veoma je važno da se planirane povlastice blagovremeno i transparentno saopštavaju privredi kao i da se osigura sporazum sa pogođenom industrijom u pogledu ukidanja ili smanjenja uvoznih carina.
- II. Od 2015. godine ukinuta je značajna carinska olakšica za uvoz nove opreme koja se ne proizvodi u zemlji, a ima za cilj proširenje i modernizaciju postojeće proizvodnje. Smatramo da carine za opremu, propisane Zakonom o carinskoj tarifi, treba revidirati i smanjiti ili ukinuti za proizvode koji se ne proizvode u Srbiji. Uopšteno, oslobađanje od carine može biti ključni pokretač za širenje i dalje ulaganje u poslovanje.
- III. Uredbom o carinskim postupcima i carinskim formalnostima propisano je da prilikom razmatranja zahteva za izdavanje obavezujuće informacije, ako je potrebno izvršiti pregled robe koja se ne može obaviti u nadležnoj carinskoj labouratoriji, Uprava carina će dobiti ponudu organizacije ili lica koje će izvršiti analize, a lica koje je podnelo zahtev dužno je da plati troškove tih analiza. Imajući u vidu da u skladu sa novim Carinskim zakonom, administrativnu taksu za analitičku službu treba platiti nadležnom organu, bilo bi prikladno da podnosilac zahteva plati samo propisani iznos administrativne takse i da trošak naknade za uslugu ovlašćene labouratorije snosi Uprava carine.
- IV. Carinski Zakon propisuje da privredni subjekti mogu biti ovlašćeni da koriste sveobuhvatnu garanciju sa smanjenim iznosom za carinski dug i druge dažbine, ili da imaju odricanje od garancije. Izvršene su izmene Uredbe o carinskim postupcima i carinskim formalnostima koje stupaju na snagu 08.7.2023. godine. Međutim Objasnjenjem Uprave Carine uvedena su neka ograničenja koja u zakonskoj regulativi ne postoje, a kao primer navodimo da nije dozvoljeno potpuno oslobođenje od polaganja obezbeđenja za postupak carinskog skladištenja za većinu robe, koja uključuje i akciznu robu, robu koja se uvozi iz Azije, kao i motorna vozila. Kod aktivnog oplemenjivanja ovo ograničenje važi za svu robu, uključujući akciznu robu. Napomin-

jemo da je odredbom člana 84. Carinskog zakona propisano da Vlada može, da uvede određena ograničenja, uz mogućnost izuzetaka i od tih ograničenja i time selektivna primena ovog člana od strane Uprave carine iskazana putem objašnjenja koja nisu transparentna dovodi do pravne nesigurnosti pri primeni istog.

- V. Većinu objašnjenja Uprava carina ne objavljuje na sajtu, a i ukoliko ih ima teško je doći do akata Uprave kojim se objašnjava sprovođenje carinskih procedura, što je vrlo bitno za korisnike u redovnom postupanju.

Primena zakonske regulative

- VI. Carinski zakon propisuje da rok dospeća carinskog duga ne može biti duži od 8 dana, što je prekratko za poreske obveznike koji svakodnevno obrađuju veliki broj carinskih dokumenata. Predlažemo da carinske vlasti omoguće dužniku da plati carinski dug u roku koji ne prelazi 31 dan. Verujemo da bi ovo omogućilo fleksibilnost u carinskom postupku, što bi rezultiralo smanjenim brojem grešaka u obradi carinskih dokumenata.
- VII. Carinski zakon isključuje pojednostavljenu mogućnost ispravljanja carinskih dokumenata u slučaju da primalac, na osnovu provere količine zaliha robe na prijemnom doku, utvrdi neusklađenost zaliha sa količinom izraženom u carinskim dokumentima neposredno nakon prijema robe. Takvi propusti su uglavnom zbog nenamernih grešaka koje se dešavaju prilikom utovara ili isporuke robe, ali se u pojedinim slučajevima i dalje tretiraju kao prekršaji čak i kada carinski obveznik sam izjavi propust.
- VIII. Kontrole kvaliteta se redovno sprovode pri svakom uvozu robe, ali usporavaju proces carinjenja čak i za redovno uvezenu robu koju su pregledale strane akreditovane labouratorije. Sveukupno gledano, kontrole kvaliteta su bez nedostataka u slučaju redovnih uvoznika.
- IX. Uredba o carinskim postupcima i carinskim formalnostima predviđa da će se do dana uvođenja elektronskih sistema kretanje robe između privremenih skladišta vršiti primenom tranzitnog postupka. Ovim se smanjuju prava nosilaca ovlašćenja AEO.
- X. Primećena su sledeća odstupanja u praksi: i) odluke po zahtevu za izmenu carinske deklaracije donose se nakon propisanih rokova; ii) nije omogućena potpuna primena

člana 158 Zakona, deklaracije se i dalje prosleđuju elektronski, iako Zakon omogućava nosiocu odobrenja da podnese deklaraciju u vidu evidentiranja u poslovnim knjigama; iii) i dalje je u primeni restriktivan pristup kada je reč o popustima i dalje se insistira na dostavljanju ugovora u pisanoj formi, iako više nije nužno.

XI. Carinskim propisima privremeni izvoz nije definisan kao poseban carinski postupak, što znači da za privremeni izvoz robe nije potrebno odobrenje carinskog organa, već da se primenjuju odredbe koje se odnose na izvoz robe. Međutim, carinski organi za privremeni izvoz zahtevaju da se podnese zahtev i donese odobrenje, što nepotrebno usporava i otežava sprovođenje izvoznog postupka.

XII. Primećen je problem da u slučaju potrebe za promenom većeg broja deklaracija koje se odnose na duži vremenski period, promene bi se vršile za svaku deklaraciju pojedinačno.

XIII. Sporazum o slobodnoj trgovini (FTA) se primenjuje bez većih poteškoća, ali dokumenti o poreklu i „BTI“ bi trebalo da budu izdavani i obrađivani efikasnije.

XIV. Iako je Carinski zakon u primeni šest godina još uvek ne postoji akt Uprave carina kojim se objašnjava sprovođenje postupka aktivnog oplemenjivanja, pa se carinarnice oslanjaju na akt Uprave carina donet po odredbama ranije važećeg Carinskog zakona iako je u ovoj oblasti bilo značajnih izmena.

PREPORUKE SAVETA

U cilju poboljšanja efikasnosti i transparentnosti carinjenja, Savet stranih investitora predlaže sledeća poboljšanja:

- I. Transparentno obavestiti zainteresovanu industriju o planiranoj liberalizaciji carinskih povlastica i osigurati saglasnost industrije najmanje 12 meseci pre početka preferencijala.
- II. Predložimo sledeće izmene u vezi primene carinskih deklaracija: 1) datum izdavanja carinske fakture – preporučuje se da datum izdavanja carinske fakture bude konačan datum carinjenja robe, a ne datum prihvatanja deklaracije; 2) omogućiti korišćenje zajedničkog obezbeđenja sa smanjenim referentnim iznosom za više carinskih postupaka, kao i oslobađanje od obaveze davanja garancije, na način propisan za postupak tranzita.
- III. Značajan broj zakonskih odredbi zahteva dodatno preciziranje kroz podzakonske akte, kao i usklađenost sa drugim relevantnim zakonima, kao što su: (1) usklađivanje carinskog postupka sa Zakonom o PDV-u, posebno u pogledu tretmana stranog pravnog lica u carinskom postupku; (2) za osnovne proizvode, smanjiti učestalost uzimanja uzoraka i prihvatiti analizu akreditovanih stranih laboratorija; (3) mišljenja Uprave Carina treba da sadrže tumačenje, a ne samo citiranje propisa; (4) navesti postupak za određivanje i promenu carinske vrednosti u slučaju promene cene robe; (5) precizirati postupak sprovođenja privremenog izvoza u smislu da odobrenje carinskog organa nije neophodno i da se u praksi mogu primeniti postupci regularnog izvoza; (6) donošenje akta Uprave carina kojim bi bio objašnjen postupak utvrđivanja i izmene carinske vrednosti u slučaju primene transfernih cena; (7) poboljšati efikasnost izdavanja „BTI“ dokumenata; (8) uvesti izuzeće od sprovođenja prekršajnog postupka za lice koje samo zahteva izmenu podataka o količini robe u carinskoj deklaraciji nakon okončanja postupka, a nakon utvrđivanja stvarne količine isporučene robe; (9) razmotriti uvođenje carinske olakšice za uvoz nove opreme koja se ne proizvodi u zemlji; (10) potrebno je doneti novo Objašnjenje Uprave carina koje se odnosi na postupak aktivnog oplemenjivanja, pošto veliki broj velikih privrednih subjekata svoje poslovanje bazira na ovom postupku; (11) donošenje akta Uprave carina kojim bi se objasnila procedura zbirnog knjiženja carinskih dugova.
- IV. Povećati efikasnost na svim nivoima uprave: efikasno rešavanje zahteva koji su u administrativnom postupku; bolji onlajn informacioni sistem dostupan svim stranama uključenim u carinski proces; uvođenje pojednostavljene

ispravke carinskog dokumenta na osnovu ispravke količine carinjene robe, unapređenje sistema analize rizika prema kojem bi se identifikovale vrste robe i/ili uvoznici za ubrzani ili pojednostavljeni postupak uvoza. Omogućiti punu primenu pojednostavljenog carinskog postupka koji se bazira na evidentiranju u poslovnim knjigama deklaranta, slanjem odgovarajućeg obaveštenja Upravi carina o tome, bez obaveze podnošenja elektronske deklaracije. Omogućiti da deklarant može da istovremeno koristi različite vidove pojednostavljenja (npr. tzv. "kućno carinjenje" i nepotpuna deklaracija).

- V. Uskladiti Uredbu o carinskim postupcima i carinskim formalnostima sa Carinskim zakonom, na način da dodatne troškove laboratorijske analize ne snosi podnosilac zahteva za izdavanje obavezujućih obaveštenja i ukinuti naknadu za korišćenje carinskih terminala.